

Motion till riksdagen

1989/90:Sk645

av Bo Lundgren m.fl. (m)

Omsättningsskatten på aktier

Fr.o.m. den 1 januari 1984 utgår en enprocentig omsättningsskatt på handeln med aktier och vissa andra värdepapper. (Prop 1983/84:48). 1 juli 1986 fördubblades skatten (Prop 1985/86:140). Syftet med båda propositionerna angavs vara dels statsfinansiellt, dels fördelningspolitiskt. Därutöver återopades den mycket kraftiga uppgången på Stockholms fondbörs. Ingen av de båda propositionerna hade föregåtts av utredning, remissbehandling eller lagrådsgranskning vilket också påtalades både av marknaden och vid riksdagsbehandlingen.

Parallellt har också omsättningsskatt införts inom penningmarknaden.

Med anledning av den otillfredsställande handläggningen skrev skatteutskottet i sitt betänkande (1983/84:11 s. 15) och här var utskottet enigt: De i propositionen framlagda förslagen har inte remissbehandlats och inte heller remitterats till lagrådet. Inte minst mot den bakgrunden anser utskottet det angeläget att regeringen uppmärksamt följer upp lagstiftningen och dess praktiska tillämpning och föreslår de ändringar av bestämmelserna som kan komma att visa sig erforderliga. I betänkande 1983/84:32 s. 12 upprepade skatteutskottet dessa synpunkter.

Under den tidsperiod då omsättningsskatten i Sverige införts, höjts och utvidgats har utländska aktiemarknader vidtagit flera åtgärder för att *sänka* sina transaktionskostnader. I London genomfördes exempelvis vad som kallades The Big Bang 1986. Förändringar i omvärlden innebär bland annat att transaktionskostnaderna i Sverige är tre gånger så höga som i exempelvis London och New York.

De utomordentligt negativa effekter som omsättningsskatten medfört har inte föranlett regeringen till andra åtgärder än att den 21 juni 1989 tillkalla en särskilt utredare med uppgift att utreda beskattningen av den finansiella sektorn.

Enligt direktiven bör utredaren pröva om den ökade internationaliseringen eller andra förhållanden har förändrat förutsättningarna för den nuvarande omsättningsskatten. Samhällsekonomiska och fördelningspolitiska effekter av utredarens förslag bör också belysas och utredningen skall vara färdig senast den 31 maj 1990. Utredaren har hittills inte utnyttjat sin möjlighet att med förtur behandla vissa frågor.

Kritiken mot omsättningsskatten har under årens lopp hårdnat och blivit mer och mer utbredd. Förra hösten krävde en enhällig borsstyrelse, inklu-

sive den i styrelsen ingående representanten från LO, ett omedelbart borttagande av skatten bland annat med det tunga argumentet att 80 procent av den svenska aktiehandeln sker utomlands.

Aktiefrämjandet i vars styrelse ingår några rörelsenära ledamöter har också krävt en snabb avveckling då, som det heter, skattens skadeverkningar just nu utvecklas mycket snabbt. Uttalandet är daterat den 28 september 1989.

Nedanstående tabell visar hur omsättningen på svenska aktier har utvecklats på Stockholms Fondbörs respektive på utländska börser.

Tabell

	(Miljarder kronor)			
	1986	1987	1988	1989
Stockholms Fondbörs	141	125	116	108
Utländska börser cirka	20	30	50	75

Källa: Aktiefrämjandet

Om man tar hänsyn till kursuppgången på aktierna har omsättningen på Stockholms Fondbörs under dessa fyra år realt minskat med mer än 50 procent.

Något som ytterligare talar mot ett bibehållande av omsättningsskatten är att Optionsmäklarna (OM) i december 1989 som första utländska företag av det slaget etablerat sig i London. Därmed blir handeln med svenska värdepapper utomlands mera heltäckande vilket antagligen kommer att leda till en ökad handel med svenska aktier.

Omsättningsskatten är naturligtvis inte den enda förklaringen till att aktieaffärerna i snabbt ökad takt flyttat utomlands eftersom svensk fondhandel utsatts för en allt hårdare och skickligare utländsk konkurrens. Utan varje tvekel torde dock omsättningsskatten vara den dominerande och troligen avgörande orsaken till den accelererande utflyttningen.

Bland de viktigaste skälen till att införa omsättningsskatten på aktiehandeln sades vara de statsfinansiella. Det har nu visat sig att skatten tvärtom är negativ och leder till ett nettounderskott för statskassan.

Enligt Aktiefrämjandet ger 1989 den minskade omsättningen cirka tre miljarder kronor i uteblivna bolagsskatter på fondhandeln och reavinstskatter jämfört med första halvåret 1986. Omsättningsskatten ger en bruttointäkt på endast 2,2 miljarder kronor. Nettoförlusten för staten uppgår således till cirka 800 miljoner kronor.

Den minskade omsättningen leder vidare till att försörjningen av riskkapital för mindre och medelstora företag varjämte marknadens funktionssätt försämras.

Den svenska fondhandeln diskrimineras eftersom utländska konkurrenter inte besvärar av omsättningsskatten och därigenom kan erbjuda tre gånger lägre transaktionskostnader. Den svenska tjänstexporten minskar naturligtvis också varjämte skatten dämpar utländska placerares intresse för investeringar i Sverige, något som är till skada för vårt näringsliv.

Omsättningsskatten också är till skada för ett önskvärt närmande till EG vars 12 medlemsländer i år utvecklar en fri kapitalmarknad utan transaktionsskatter.

Den införda omsättningsskatten på penningmarknaden medförde en dramatisk minskning av omsättningen. Penningmarknaden har i realiteten punkterats. Detta förutsågs redan när riksdagens skatteutskott behandlade frågan våren 1988. Vid en offentlig utfrågning redovisade företrädare för såväl riksbanken som riksgäldskontoret att skatten skulle försämra marknadens effektivitet. Till detta kommer ett högre ränteläge än vad som annars skulle bli fallet, högre kostnader för upplåning och lägre avkastning vid utlåning. Riksbanken får sämre möjligheter att bedriva penningpolitik.

De i motionen redovisade nackdelarna med omsättningsskatterna är så omfattande och så snabbt accelererande att skatterna, trots pågående utredning, omedelbart bör avskaffas.

Det torde ankomma på utskottet att utforma erforderlig lagtext.

Mot. 1989/90

Sk645

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen beslutar avskaffa omsättningsskatten på aktier och motsvarande värdepapper den 1 mars 1990,
2. att riksdagen beslutar avskaffa omsättningsskatten på penningmarknadsinstrument den 1 mars 1990.

Stockholm den 24 januari 1990

Bo Lundgren (m)

Hugo Hegeland (m)

Knut Wachtmeister (m)

Ingegerd Troedsson (m)

Karl-Gösta Svenson (m)

Ewy Möller (m)

Margit Gennser (m)